

postaja je zadolžila v postojah in 1 bolničarko, v ostalih potrebno poiskati zdravstveno evidenco in vzajemno so

Končno bi pripomnili na tematiko, ki se obravnava v razpisnih pogojih. Vendar pa sem vsem vnaprej nadležnim svetujem, da se v nadaljevanju s posvojenjem vsakdanjega dela zdravstvenih, prosvetnih

Ob tem razmišljanju ne smemo pozabiti na delo, ki ga moramo narediti pri nas in je v zdravstveni politiki, za katero potrebujemo polno diskusijo.

10 medicinskih sester v postajah pa bi bilo potrebno skrbel za dobro

možna podati prav vse potrebne informacije v obliki poročil in še z večjo zdravstveno vzgojo pri vseh

Glavni cilj zdravstvenovzgojnega dela mora biti cilj naše socialistične zdravstvene politike, ki je celovito in vsestransko do-

Zdravstvena vzgoja v ustanovah zaprtega tipa

Med. s. Mara Berčič

Pogoji za zdravstvenovzgojno delo v ustanovi zaprtega tipa so bistveno drugačni od teh pogojev drugod. Glede na njih značaj je potrebno, da upoštevamo nekatera dejstva:

1. V teh zavodih se zbirajo ljudje z različnimi življenjskimi navadami, z različno miselnostjo, značajem, vzgojo in osebno kulturo, kar je vse v veliki meri zrcalo socialnih razmer, iz katerih prihajajo.

2. Duševna sfera bolnika oziroma človeka, ki je zaradi svojega zdravstvenega stanja prisiljen iskati zdravstveno pomoč v zavodu, je specifično spremenjena glede na zdravstveni problem, ki ga tare. Poleg tega pa je čustveno prizadet, ker je odtrgan od tiste življenjske sredine, kateri pripada in zaradi katere ga težijo skrbni in bolečina ločitve. V novem okolju, to je v zdravstvenem zavodu, pa pogosto ne najde režima, ki bi upošteval njegovo razpoloženje in ga pomirjal v njegovih dvomih.

3. Tudi prezasedenost teh zavodov vpliva na dobo bivanja v njih in na možnosti zdravstvenovzgojnega dela. Vendar imajo ti zdravstveni zavodi neko zelo ugodno lastnost, da se namreč v njih zbirajo ljudje s sorodnimi zdravstvenimi problemi.

Navedena dejstva zahtevajo od nas, da dobro naštudiramo program zdravstvene vzgoje. Ta program naj obsega predmete, ki so bolniku resnično v korist, torej stvari, ki zadevajo njegov sedanji zdravstveni problem. Razjasnitev bolnikovega problema samega, način zdravljenja, zlasti pa obrazložitev dolžnosti, ki jih ima bolnik glede na potek zdravljenja, naj bi bila težišče našega programa. Nujno pa je v naš program treba vnesti tudi osnove osebne higijene, vendar samo toliko, kolikor se osebna higiena bolnika v tem zavodu dejansko izvaja. Brez dvoma se mora zdravstvenovzgojni program zavoda izvajati sistematično in stalno, če hočemo zagotoviti uspeh.

Pravzaprav se zdravstvena vzgoja te vrste začne že pri vratih in po tisti osebi, s katero se v zavodu pacient najprej sreča. Zakaj? Ker je ustvar-

janje dobrega počutja in zaupanja osnovni pogoj, da je odrasel človek pripravljen spreminjati, kar mu po zdravstvenovzgojnem programu hočemo posredovati. Če je obenem zadoščeno tudi njegovemu zanimanju, smo na najboljši poti do uspeha. Zato je bistvene važnosti, da ves kolektiv osvoji zdravstvenovzgojni program zavoda in da je v vsem svojem delu ob pacientu zvest zahtevam zdravstvenovzgojnega programa, zlasti kar se tiče osebne higiene. Pomen tega nam postane najbolj očiten s konkretnim primerom. V osnovni higienski minimum spada umivanje rok pred jedjo. To je v zdravstvenovzgojnem programu zavoda lahko res obseženo, tudi sestra, ki izvaja zdravstvenovzgojni program, pacientom morda dobro in zanimivo govori o tem in jim celo praktično pokaže. Ampak če pacientu tedaj, ko je moral ležati, nismo postregli z vodo in z umivalnim priborom pred delitvijo hrane, sta vse naše delo in precizno naštudiran program bila zaman. Vsi vemo, da se v naših zavodih to še vedno dogaja. Toda če hočejo zavodi resnično zdravstvenovzgojno vplivati na svoje varovance, je potrebno pač najprej premisliti, kako vzpostaviti osebni higienski režim.

Kakor je važen program vzgoje, tako je važna tudi metoda. Znan je Pestolozzijev izrek: Poskušajte izbrati metodo in čudili se boste, koliko se bodo učenci naučili v enem dnevu. Ljudje se učimo na najrazličnejše načine: s čitanjem, poslušanjem, gledanjem, razgovarjanjem in z vajo. Izkušnje nam dokazujejo, da se najhitreje in največ naučimo, če so za učenje angažirana vsa naša čutila, to se pravi, da naravni teoretični pouk dopolnjujemo s praktičnimi vajami učencev. Uporabljamo vedno tisto metodo, ki nam nudi največ. Idealno je sicer vzgojno delo s posameznikom, vendar zahteva od nas veliko časa. Ker pa nam je največkrat čas dragocen, si bomo izbrali metodo, ki je najbližja, izbrali bomo torej skupino. V tej skupini vzdržujemo kontakt z vsemi udeleženci in vendar tudi z vsakim posameznikom.

To se pravi spremljati moramo napredek in sodelovanje vsakega člana v skupini in spoznati njegove sposobnosti in težave, ki ga ovirajo pri napredovanju. Točno moramo vedeti, kaj lahko pričakujemo od posameznika, in mu pomagati, da postavljene naloge uspešno izvrši. To moramo storiti tako, da skupina tega ne čuti. Le tako bomo krepili željo po nadaljnjem pouku in pridobili člane skupine za aktivno sodelovanje. K aktivnosti jih bomo spodbudili tudi, če jim zastavljamo vprašanja. Seveda morajo vprašanja biti razumljiva in preprosta, pač takšna, da jih ne spravijo v zadrego. Nepravilne odgovore ali nepravilno praktično delo popravljamo sproti, vendar pa na spodbuden način, ki ne more nikogar užaliti.

Izražajmo se pozitivno, to se pravi, poudarimo predvsem vedno le, kar je pravilno, ker negativni primeri vodijo poslušalce v negotovost in prav pogosto si zapomnijo nasprotno od tega, kar smo želeli.

Vsako stvar, s katero seznanjamo našo skupino, moramo razložiti v smeri treh vprašanj: zakaj — kako — kaj?

Odgovori na ta tri vprašanja naj obsegajo bistvo predmeta, ki ga razlagamo. Vsako naše srečanje s skupino, recimo »učna ura«, naj se odvija po dobro pripravljene zgradbi, ki vsebuje: uvod in napoved obravnavane snovi, povzetek in zaključek. V izpeljavo vključujemo praktične vaje s člani skupine. Te vaje utrjujejo znanje, pomenijo sprostitev in budijo željo po nadaljnjem sodelovanju.

Za uspeh vsega zdravstvenovzgojnega dela, če ga izvajamo po opisani metodi, je potrebno v skupini prijetno vzdušje. Vzpostaviti in vzdrževati ga

mora znati oseba, ki poučuje, torej sestra učiteljica. Z zdravstvenovzgojnim delom na tak način sestra ugodno vpliva na paciente, ki se vesele nadaljnjih učnih ur, saj prinašajo v enoličnost bolniškega življenja vedno nekaj novega, prijetnega in koristnega.

Če hočemo našo razlago ljudem res približati in v naših tako imenovanih učencih ustvariti jasno predstavo, bomo pouk obogatili z nazornimi sredstvi, lahko bi v tem primeru rekli — z učnimi pripomočki. Danes poznamo že precejšnjo vrsto nazornih sredstev, vendar je nadvse važno vedeti, katero sredstvo je za ponazoritev določenega predmeta primerno. Poleg tega moramo upoštevati nekatere lastnosti nazornih sredstev, ki so učencem simpatična, zlasti če so preprosta, jasna, razumljiva, skromna in prilagojena kraju in vrsti učencev. V izbiri nazornih sredstev mora sestra razviti vso svojo domiselnost, praktičnost in čut za improvizacijo. Čim bolj so nazorna sredstva pristna in skrbno izbrana, tem večji je uspeh pouka in prav gotovo tudi osebno zadoščenje sestre.

Zdravstvena vzgoja varovancev v ustanovah zaprtega tipa je po Zakonu o bolnišnicah (Ur. l. št. 21/56) dolžnost in jo je zato treba opravljati prav tako vestno in uspešno kot druge dolžnosti, ki jih določa navedeni zakon.

Glede na praktično izvajanje pa moramo reči, da to dolžnost v naših zavodih kaj radi prezremo. Če pa jo že opravljamo, tedaj v primeri z drugimi dolžnostmi, ki se zahtevajo v zavodu, skoraj nikoli nima značaja nekega stalnega in enakopravnega dela.

Če upoštevamo pogoje za uspešno zdravstveno vzgajanje oziroma zdravstvenovzgojno delo v naših zavodih, torej:

- dobro izbran program,
- sistematičnost dela,
- skladnost zdravstvenovzgojnega programa in higienskega režima v zavodu,
- sodelovanje vsega kolektiva,
- zadolžitev in sprostitev izbranih sester za zdravstvenovzgojno delo,
- usposobitev izbranih sester za to delo,
- upoštevanje pedagoških načel,
- uporabo nazornih sredstev,
- zagotovitev nujnosti in materialnih sredstev,

tedaj vidimo, kako daleč smo še od uspehov. Vendar pa teh ne smemo zamenjavati s trdom. Tudi nam ta ugotovitev ne sme biti vzrok za kakršnokoli malodušje, temveč nasprotno — pobuda za razmišljanje, kako v naših zavodih uresničiti program zdravstvenovzgojnega dela. Vsekakor pa mora dozoreti v nas spoznanje, da je za uspešno zdravstvenovzgojno delo poleg znanja na zdravstvenem področju potrebno tudi obvladanje pedagoških metod. Resnična, sistematična zdravstvena vzgoja je posebno delo, ki mu je potrebno priznati mesto, čas in usposobljene ljudi.